

tero Cardinali nuper tua fraternitas habuit, cum nova & insolita res ipsa sit, quæ nunc attentatur. In primis autem admiramur satis cum per 14. annos, & amplius cum dilecto filio nostro Henrico tit. S. Eusebii Presbytero Cardinali in sedendo, & in ferendis votis sine altercatione vixeris, & nullam secum super hoc prorsus habueris disceptationem, quid causæ sit, quod nunc primum in contentionem venias cum ipso Joanne Cardinali eadem prædito dignitate. Nec quidem generis regii erga ipsum Henricum ratio prætendi potest, quoniam, & antequam Cardinalatus ipsam foret dignitatem adeptus, dumtaxat existens Vintonienfis Episcopus, & voce, & loco tibi cedebat, postea autem quam in Card. per fel. rec. Martinum prædecessorem nostrum assumptus est, jure tibi & aliis antepositus fuit, & nunc antepositus. Quod si sola Cardinalatus dignitas hanc in alio prælationem operata est, cur in isto itidem non efficiet? Cum tamen ipse Archiepiscopus, ille Episcopalem obtineat dignitatem, & illius Ecclesia tuæ sit suffraganea, istius vero nullo jure subiecta.

Declaravit tamen se statutum iudicio Sedis Apostolicæ.

§2. Illud autem de te nobis placuit ac laudamus, quod in tuæ protestationis sine sub his verbis addidisti, quod scilicet per præmissa, aut aliquid per te factum, aut dictum, & habitum, seu faciendum, dicendum, vel habendum, non intendis Sacrosanctam Romanam Ecclesiam matrem tuam, seu juramentum tuum eidem præstitum, aut Venerabilem cœtum ejusdem Ecclesiæ Cardinalium, aliquemve eorum in aliquo offendere, aut alicui honori, privilegio, prærogativæ, seu dignitati, præminencia, aut alicui alteri juri eorum, in aliquo derogare, seu juramento tuo in aliquo contraire, sed quod eandem Sacrosanctam Romanam Ecclesiam cum honoribus suis omnibus, privilegiis, prærogativis, dignitatibus, præminentiis, gratiis, & aliis juribus suis quibuscumque cum omni reverentia manutenebis, ac defendes, & ab aliis manuteneri, & defendi procurabis. Per hoc plane innuere videris si hoc sit Romanæ Ecclesiæ Cardinalium jus, ut reliquos antecedant Ecclesiæ gradus, quod nobis in lite mota persistere, immo Apostolicæ Sedis stare iudicio, cujus inter alia privilegia, quæ manutene, & defendere potestatis, hoc etiam est ut de quibuscumque ambiguis quæstionibus, quæ in Dei Ecclesia accidunt, valeat judicare, & sua auctoritate finem imponere, quamquam longe fuisset decentius ante motam controversiam, Sedem Apostolicam consulere.

Dignitas Cardinalia ex-toris sublimior.

§3. Quantum autem hæc Cardinalatus dignitas sit sublimis, & aliis excellentior, & ita hæc in Ecclesia reputata, si ejus officium ac sanctorum Patrum statuta, & consuetudinem tuam apud hanc Sedem, quam generalia Concilia semper observatam, & sciveris diligenter scrutari, facile tibi innotescet.

B. Petrus eorum officium instituit, vel jussu Dei ab

§4. Quippe & si hujus dignitatis nomen quod modo in usu est, ab initio primitivæ Ecclesiæ non ita expressum fuit, officium

tamen ipsum à B. Petro ejusque successoribus institutum evidenter invenies. Immo, ut inquit Innocentius Tertius ex veteri testamento jussu Dei traxit originem, asserit enim id quod Deuteron. 17. dicitur, ut pro difficultate, & ambiguitate iudicii accedatur ad Sacerdotes Levitici generis, & iudicem, qui fuerit illo tempore, & obediatur ipsorum iudicio, qui præsumt loco, quem Dominus elegerit, de Summo Pontifice intelligendum esse, & fratribus ejus ideit S. R. E. Cardinalibus, qui ei jure Levitico in executione Sacerdotalis officii coadiutores existunt. Itaque & ab exordio Ecclesiæ sicut & hodie, Summis Pontificibus in regenda, gubernandaque universali Ecclesia assistebant. Et ut ex Concilio Stephani Papæ colligitur dicitur: Oportebat ut hæc Sacrosancta Domina Romana Ecclesia, juxta quod à B. Petro, & ejus successoribus institutum est, rite ordinaretur, & in Apostolatus culmine unus de Cardinalibus presbyteris, aut Diaconis consecraretur, datur manifeste intelligi, hos fratres nostros qui inter Cardinales locantur, tempore B. Petri extitisse.

exordio Ecclesiæ originem traxit.

§5. In confinio autem Nicæni Concilii B. Silvester, qui cepit Ecclesiam regere anno Incarnationis Dominicæ 330. vel circiter, in Synodo generali congregatis præfidentis, hos coadiutores suos nuncupavit Cardinales, & magno admodum privilegio insignivit, quale nullus patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum in canonibus habere reperitur, ut videlicet sine plurima testium multitudine damnari non debeant. Nec sine mysterio triplex ordo in fratrum nostrorum collegio à Sanctis nostris prædecessoribus institutus est. Nam cum Summus Pontifex vices Dei gerat in terris, decuit quemadmodum Moyli præceptum fuit, ut omnia ad exemplum facere, sicut ei ostensus erat in Monte, quod ad instar illius celestis Hierarchie in hac nostra Ecclesia tres constituerent Ordines assistentium Papæ, qui purgantium illuminantium, & perfectientium fungerentur officio, veluti sunt Diaconi, Presbyteri, & Episcopi Cardinales. Decuit etiam cum Summus Pontifex CHRISTI representet personam, ut quemadmodum Christo conversanti in terris assistebant Apostoli, ita etiam Cardinalium cœtus Apostolicum representans, coram Papa assisteret; reliqui vero Episcopi, ubique diffusi, Apostolos representant ad prædicandum per orbem missos.

Membra Pontificis nuncupantur, eoque offendentes crimine læsæ majestatis rei iudicantur.

§6. Ipsos præterea Cardinales pro honoris, ac dignitatis eminentia, partem sui corporis Summi Pontifices appellant. Ex quo sine ulla dubitatione ostenditur, post caput Ecclesiæ, quod est Papa, contigua sui corporis membra, qui sunt fratres ejus Cardinales præ ceteris Ecclesiæ membris, ac partibus honorari debere, adeo quidem, ut sacris canonibus sancitum sit, eos qui in Cardinalem manus iniecerint violentas, aut fugarint, aut insequuti fuerint, seu ad hoc dederint consilium, vel favorem, criminis

minis læsæ Majestatis reos, maximis & multiplicibus penis esse plendendos, ac si ipsi Apostolici throni violaverint majestatem, quod in ipsos qui Patriarchas, Archiepiscopos, vel Episcopos offenderint, statutum minime reperitur, ut evidenter hinc liqueat, tanto ampliorem censeri dignitatem quanto plures, severioresque illam offendentibus infliguntur poenæ.

Aliis præminentiis decorati sunt.

§7. Sunt etiam, & in signum præminentiæ ipsi fratribus nostris præ aliis Ecclesiæ Prælatibus, & similiter cum Legati de nostro Latere destinantur, præ aliis Legatis multa, ac magna per canones attributa privilegia, quæ tibi nota esse non dubitamus. Hinc etiam constat cur à latere Apostolico mitti eis solis, & non aliis appropriatur Legatis.

Imperator Constantius Patres appellavit.

§8. Sed & ille notissimus Constantinus Imperator, animadvertens ad quam magnum, ac publicum universali Ecclesiæ officium ipsi fratres nostri vocati essent, sic inquit. Volumus etiam deinde sui Ordinis Reverendissimos Clericos S. R. E. servientes, singulos habere illud sanctum culmen potentia, & excellentia, cujus sanctissimus noster Senatus videtur gloria adornari, ideit Patritios, Consules fieri, quos certe Patritios, Consules secundum leges, ut in summa dignitate constitutos Imperator patres sibi elegit, & loco patrum à se honorari affirmat.

Romana Ecclesia Cardinalium cœtum aliis illustriorem constituit.

§9. Quod vero hæc dignitas tanto honore præfulgeat, nec tuæ fraternitati, nec cuiquam alteri molestum esse debet, quoniam ut sancti attestantur Patres, omnes Patriarchales, Archiepiscopales, Episcopales, Cathedrales, aliasque dignitates Romana fundavit Ecclesia, sicutque licuit, uni Ecclesiæ amplam, alii ampliore, & alii amplissimam prout expedire judicavit tradidit potestatem. Omnes enim tamquam unius arboris rami ab una eademque radice, & ut diversis aquarum rivuli ab eodem fonte prodierunt, licet unus alio copiosior, atque uberior. Itaque si iustus ex causis, & Spiritus sancti instinctu, quo hanc Sedem regi credendum est, Romana Ecclesia Venerabilium Cardinalium cœtum ad cælestis hierarchie similitudinem condidit, & tamquam sui corporis partem huius privilegii, & honoris illustrare decrevit, nec tua Ecclesia; cui per Apostolicam Sedem præfectus es, nec quisquam alius Ecclesiæ gradus ab eodem similiter Apostolico throno originaliter institutus, quæ omnia de ipsorum fratrum nostrorum consilio acta sunt, ullam succedendi, aut conquerendi causam habet, ne illud adducamus evangelicum verbum. Amice non facio tibi injuriam, numquid mihi non licet de meo facere quod volo? Et sicut tu vis, ut privilegii Ecclesiæ tuæ ab hac Sede concessis, alia deferant inferiores Ecclesiæ, ita eadem ratione par est, ut ab eadem Sede huic cœtui instituto, tu similiter, deferas, & reverentiam præstes.

Ceteris præminentiis ab immemorabili.

§10. Multum etiam movere te debet diuturna per Christianum populum ubique

servata consuetudo, que etiam si cetera deessent, ex quo tam vetusta est, ut ejus initiis memoria non extet in contrarium, pro constituto jure habenda foret, præsertim quando sciente, & approbante Summo Pontifice, non quidem uno, sed tot, quot umquam habuit Ecclesia, id actum esse dignoscitur. In omnibus enim nationibus, ac Regnis, & ut in Anglia memoravimus hæcenus, hujusmodi præminentiæ Cardinalibus delatus est honor, qui quidem non tam ipsis, quam nobis, cum nostra sint membra, attribui censendus est. Nec minus his Ecclesiæ Romanæ consuetudo, quæ caput, norma, & magistra est reliquarum Ecclesiarum, id ipsum tibi persuadeat, qua semper nullo umquam contradicente in cunctis actibus, quibuscumque Prælatibus præhonorati sunt.

Hoc idem obtinuerunt in Conciliis Generalibus.

§11. Idem in antiquis generalibus Conciliis, præsertim in duobus Lugdunen-sibus, in uno præfidente Innocentio Quarto, in altero Gregorio Decimo, quorum adhuc extant acta, visitatum fuit. Sic & in his Synodis nostris nostra ætate celebratis, de quibus etiam apud Regnum Angliæ non pauci supersunt testes, observatum esse palam est, absentibus etiam Summis Pontificibus, idem & nunc nobis, præfidentibus in hoc sacro Æcumenico servatur Florentino Concilio.

In omnibus sententiis ante quoscumque alios nominantur.

§12. His quoque illud accedat, quod in sententiis, & decretis tam hujus sanctæ Sedis, quam generalium Conciliorum, cum de dignitatibus nominatim sit mentio, illa clausula adici solet, non obstantibus, si Cardinalatus, Patriarchali, Archiepiscopali, Episcopali, seu alia quacumque præfulgeat dignitate, per quod ex ordine nominandi, quæ sit major luculenter apparet.

In prælationibus dignitas Cardinalis præponderat, etiam ubi non ut Cardinales, sed ut suorum Ecclesiarum Prælati intersunt.

§13. Nec causetur quisquam quod Ordo Episcopalis, presbyterio major sit quoniam in ejusmodi prælationibus, officium, ac dignitas, sive jurisdictionis præponderat ordini. Quemadmodum jure cautum est, ut Archidiaconus non Presbyter, suæ jurisdictionis obtentu, Archipresbytero præferatur, simili modo Diaconus, vel Subdiaconus, aliusve clericus noster, aut alicujus Metropolitanus Vicarius, seu Locumtenens in Synodo, & alibi, alios quocumque ordine majores etiam Episcopos antecedit, propter illius jurisdictionem, quam exercet, & personam quam representat. Sic & electus ad Ecclesiam Cathedralis, & confirmatus, quamquam nondum consecratus, ratione jurisdictionis cunctis in sua diocesi præminet. Quis ergo jam dubitarit eum qui talia jura, & canones condidit, & talem aliis tribuit potestatem, posse eandem cum vult, & majorem suis membris tribuere? Si quis forte obiecerit prioris dignitatis potius esse rationem habendam, quam Cardinalatus de novo collati, cum in regis tractatibus, ac parlamentiis, quilibet ut suæ Ecclesiæ Prælati, non ut Cardinalis intersit. Huic objectioni evidens respondet ratio, nam cum personæ sint Ecclesiasticæ, sicut statuta, ac privi-

privilegia suarum Ecclesiarum in his actibus servat, multo magis Romanae Ecclesiae, cui vinculo obedientiae adstricti sunt, privilegia, & statuta servare tenentur. Quibus nec ipsae personae inferiores derogare quomodolibet possunt. Cum igitur viri Ecclesiastici ad actus publicos, vel privatos vocantur cum suis qualitatibus, ac prerogativis ab Ecclesia institutis admitti debent. Nam & contra honestatem publicam, & universalem Ecclesiae politiam, & in opprobrium Ecclesiasticae disciplinae vergeret, si in quovis actu Diaconus presbyterum, vel presbyter Episcopum, aut Episcopus Patriarcham praecederet. Praeterea in canonibus scriptum est neminemque in Collegio, vel Capitulo iuxta suae receptionis tempus honorandum esse, & quod si postea aliquis admittatur presbyter, ceteris tempore anterioribus praepositus, qui Presbyteri non sunt. Quod si in ordine majori sit, hoc etiam multo amplius in dignitate seu jurisdictione qua in his actibus major est ordine servandum est, ut supra de Archidiacono, & Archipresbytero dictum est. Quod si in post receptis locum habet, eadem ratione in iis qui prius, si qua de novo eis obveniat dignitas. Hoc enim rationi consentaneum est, ut dignius minus dignum ad se trahat, & res a potentiori, & nobiliori denominetur. Quod in in ipsis Cardinalibus evidenter servatur, qui licet certarum Ecclesiarum dum ad Cardinalatum assumuntur Episcopi sint, nihilominus eos non Episcopos, sed Presbyteros S. R. E. Cardinales, sedes Apostolica appellat. Quinimo si eis suas priores Ecclesias in t. dimittat, non amplius sub nomine Ecclesiarum, sed tituli Cardinalatus scribit, quasi ad majorem dignitatem, & jurisdictionem assumperit, alioquin non ascendisse, sed descendisse, non honorari, seu dehonori viderentur.

Cardinales a solo Papa, alii Praelati a Cardinalibus judicantur.

§.14. Quis etiam non videat Cardinalatus dignitatem Archiepiscopali esse majorem dignitate, quia cum illa privatae unius patriae praestitit utilitati, ista publica totius populi Christiani. Illa unam dumtaxat regit Ecclesiam, ista cum Sede Apostolica universas & cum a nemine, nisi solo Papa judicentur Cardinales, ipsi & Patriarchas, & Archiepiscopos, & reliquos Ecclesiae gradus, cum Summo Pontifice judicant. Quorum officio nomen ipsum consonat optime, nam sicut super cardinem volvit ostium domus, ita super hoc Sedes Apostolica, totius Ecclesiae ostium, quiescit & sustentatur.

Contraria consuetudo ubique. S. dicitur. Apost. assensu non suffragatur.

§.15. Nullum denique pro tua intentione proponis Ecclesiae Romanae privilegium, quis enim alius huic juri positivo, & universalem Ecclesiae observantiae, atque Apostolicae concessionis, praesertim quae Apostolice throni, membrorumque ejus praeminentiam concernit, contrarium privilegium dandi ullam omnino habet facultatem? neque etiam consuetudine ulla tuam causam tueris. Quamquam si qua pretendetur, praeter Apostolicae Sedis consensum,

& approbationem in efficax prorsus censenda esset, ut proxime de privilegio dictum est, atque irrationabilis, quia per eam dignitas confunderetur Superiorum Magistratum, turbationemque pareret in quolibet Republica statu. Nam juxta Canones universos non posset alia ratio ne subsistere, nisi eam hujusmodi magnus differentiae ordo servare Ecclesiasticus, quia confunderetur ordo, si cuique sua dignitas non servaretur, quamvis ut praedictum est, ex frequentibus actibus 40. annorum spatio usitatis, contraria potius in Regno Angliae consuetudo firmata sit.

Hortatur Archiepiscopum Cantuariensis, ut praedictis acquiescat.

§.16. Hortamur itaque te venerabilis frater, & volumus, ut praedictis rationibus, ac nostrorum praedecessorum ordinationi atque Ecclesiae universalis observantiae penitus acquiescas, sicut pro tua prudentia, & devotione quam ad Romanam Ecclesiam, & nos semper habuisti, te facturum speramus. In reliquis vero, sive tuam Ecclesiam, sive personam concernentibus, quae nec rationi, aut honestati derogent, pro magna qua te omni tempore complexi sumus, ac completum caritate, nos semper propitios experieris.

Datum Florentiae . . . Pontificatus nostri Anno Octavo.

Datan. VIII.

XX.

Monaci professi Ordinis Cisterciensis Monachorum S. Benedicti, ad alium quam Cartusianorum Ordinem transire prohibentur.

Vide superius Constitut. XVIII. pag. 21.

EUGENIUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI

Ad futuram rei memoriam.

Regularem vitam professis, sic decet omnem vagandi materiam omnemque inquietudinis causam amputare, quod in eorum vocatione pessimum, ac sedulum, & devotum Altissimo exhibeant famulatum.

Exordium.

§.1. Sane pro parte dilectorum filiorum Patris Abbatis Monasterii Cisterciensis, Cabilonen. dioc. & aliorum Cisterciensis Ordinis Abbatum exhibita nobis nuper petitio continebat, quod nonnulli monachi dicti Ordinis, alii videlicet melioris frugis facto colore, alii vero ut jugum obedientiae & salutaris medicinae effugiant disciplinam, ad alios regulares Ordines se divertunt, & ut in illis remanere libere possint, licentia Apostolica Sedi in exquisitis coloribus fatagunt obtinere.

Causa hujus prohibitionis.

§.2. Nos igitur, quorum interest animarum providere saluti, & hujusmodi salubre remedium adhibere, eorumdem Patris & Abbatum supplicationis inclinati harum ferre decernimus, & etiam ordinamus, quod nullus Ordinis praefati professus, ad alium quemcumque praeterquam Cartusianum Ordinem, etiam praetextu litterarum Majoris Penitentiarum nostri, etiam si in illis plena & expressa de praesentibus mentio

Prohibitio, de qua in Rubrica.

tio

tio habeatur, absque ejusdem patris Abbatis licentia hujusmodi concedi debeat, nobis & successoribus nostris Romanis Pontificibus expresse & specificis allegatis, audeat vel praesumat quomodolibet se transferre.

Poenae contravenientium.

§.3. Decernentes nihilominus contrafacientes eosdem correctioni sui Abbatis & dicti Ordinis omnino subesse, eosque transferentes, & Abbates eorum ipsi ad alium praeterquam ad dictum Ordinem Cartusianum transendi licentiam concedentes, ipso facto excommunicationis sententiae subiacere.

§.4. Non obstantibus quibuscumque privilegiis &c.

Nulli ergo &c. Si quis &c.

Datum Florentiae Anno Incarnationis Dominicae MCCCCXXXIX decimo sexto Kalendas Martii, Pontificatus nostri Anno octavo.

Dat. die 14. Febr. 1439. Anno VIII.

XXI.

Concordia Ecclesiae Graecae, & Latinae, cum definitione quorundam articulorum Catholicae fidei in quibus dissidebant, Primatuique Romani Pontificis, & Ordinibus Patriarchalis.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Consentiente ad infrascripta carissimo in Christo filio nostro Joanne Paleologo Romanorum Imperatore Illustri, & Locorum tenentibus Venerabilium fratrum nostrorum Patriarcharum, & ceteris Orientalem Ecclesiam representantibus.

Exordium a Letitia, quae omnibus Christianis est hujusmodi unionis provenire debet, petium.

Litetur caeli & exultet terra: sublatus est enim de medio paries, qui occidentalem, orientalemque dividebat Ecclesiam, & pax atque concordia rediit, illo angulari lapide Christo, qui fecit utraque unum, vinculo fortissimo caritatis & pacis utrumque jungente parietem, & perpetuae unitatis foedere copulante ac continente, postquam longam maroris nebulam, & diffidii diuturni atram nigramque caliginem, serenum omnibus unionis optatae jubar illuxit. Gaudeat & mater Ecclesia, quae filios suos hactenus invicem dissidentes jam videt in unitatem, pacemque rediisse: & quae antea in eorum separatione amarissime flebat, ex ipsorum modo mira concordia cum ineffabili gaudio omnipotentis Deo gratias referat. Cuncti gratulentur fideles ubique per orbem, & qui Christiano censentur nomine, matri Catholicae Ecclesiae collaentur. Ecce enim occidentales orientalesque patres, post longissimum disensionis, atque discordiae tempus, se maris ac terrae periculis exponentes, omnibusque superatis laboribus, ad hoc sacrum Oecumenicum Concilium, desiderio

Tom. III. Pars III.

sacratissimae unionis, & antiquae caritatis redintegrandae gratia, lati, alacresque convenerunt, & intentione sua nequaquam frustrati sunt. Post longam enim, laboriosamque indaginem, tandem Spiritus sancti clementia ipsam optatissimam & sanctissimam unionem consecuti sunt. Quis igitur dignas omnipotentis Dei beneficiis gratias referre sufficiat: quis tantas divinae miserationis divitias non obstupescat? cuius vel ferreum pectus tanta supernae pietatis magnitudo non molliat? Sunt ista prorsus divina opera, non humanae fragilitatis inventa, atque ideo eximia cum veneratione suspicienda, & divinis laudibus prosequenda. Tibi laus, tibi gloria, tibi gratiarum actio, Christe foas misericordiarum, qui tantum boni sponse tuae catholicae Ecclesiae contulisti, atque in generatione nostra tuae pietatis miracula demonstrasti, ut enarrent omnes mirabilia tua. Magnum siquidem divinumque munus nobis Deus largitus est, qui oculis vidimus, quod ante nos multi, cum valde cupierint, aspicere nequiverunt.

§.1. Convenientes enim Latini & Graeci in hac sacrosancta Oecumenica Synodo, magno studio invicem usi sunt, ut inter alia etiam articulus ille de divina Spiritus sancti processione, summa cum diligentia & assidua inquisitione discuteretur. Prolati vero testimoniis ex divinis scripturis, plurimisque auctoritatibus sanctorum Doctorum orientalium & occidentalium, aliis quibus quidem ex Patre & Filio, quibusdam vero ex Patre, per Filium procedere dicentibus Spiritum Sanctum, & eandem intelligentiam aspicientibus omnibus sub diversis vocabulis; Graeci quidem asseruerunt quod id quod dicunt Spiritum sanctum ex Patre procedere, non hac mente profertur, ut excludant Filium, sed quia eis videbatur, ut ajunt, Latinos asserere Spiritum sanctum ex Patre & Filio procedere tamquam ex duobus principiis, & duabus spirationibus, ideo abstinerunt a dicendo, quod Spiritus sanctus a Patre procedat & Filio, vero affirmaverunt non se hac mente dicere Spiritum sanctum ex Patre, Filioque procedere, ut excludant Patrem quin sit fons, atque principium totius Deitatis, Filii scilicet, ac Spiritus sancti, aut quod id quod Spiritus sanctus procedit ex Filio, Filius a Patre non habeat, sive quod duo ponant principia, seu duas spirationes: sed unum tantum asserant esse principium, unicamque spirationem Spiritus sancti, prout hactenus asseruerunt. Et cum ex his omnibus unus & idem eliciatur veritatis sensus, tandem in infrascriptam, & sanctam Deo amabilem eodem sensu eademque mente unionem unanimiter concordarunt & consenserunt.

Articuli, super quibus in Concilio Florentino disputatum est.

§.2. In nomine igitur sanctae Trinitatis, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, hoc sacro universali approbante Florentino Concilio, definimus, ut hec fidei veritas ab omnibus Christianis credatur & suscipiatur, sicque omnes profiteantur.

Profectio ab omnibus super eisdem Articulis facienda.

D

Quod

1439. De Processione Spiritus Sancti.

§.3. Quod Spiritus sanctus ex Patre, & Filio aeternaliter est, & essentiam suam, suumque esse subsistens habet ex Patre simul & Filio, & ex utroque eternaliter, tamquam ab uno principio, & unica spiratione procedit. Declarantes quod id quod sancti Doctores, & Patres dicunt ex Patre per Filium procedere Spiritum sanctum, ad hanc intelligentiam tendit, ut per hoc significetur Filium quoque esse secundum Gregos quidem causam; secundum Latinos vero, principium subsistentie Spiritus sancti sicut & Patrem. Et quoniam omnia que Patris sunt, Pater ipse unigenito Filio suo genendo dedit, preter esse Patrem, hoc ipsum quod Spiritus sanctus procedit ex Filio, ipse Filius a Patre eternaliter genitus est. Definimus insuper explicationem verborum illorum, Filioque veritatis declarande gratia, & imminente tunc necessitate, licite, ac rationabiliter Symbolo fuisse appositam.

Consecratione in azymo, vel fermentato.

§.4. Item in azymo sive fermentato pane triticeo, corpus CHRISTI veraciter confici: Sacerdotisque in altero iporum Domini corpus conficere debere, unumquemque scilicet iuxta sue Ecclesie sive Occidentalis sive Orientalis consuetudinem.

Purgatorio, & Sultagis.

§.5. Item si vere poenitentes in Dei caritate decesserint, antequam dignis poenitentie fructibus de commissis satisfecerint, & omnis, eorum animas poenis Purgatorii post mortem purgari: & ut a penis huiusmodi releventur, & prodesse eis fidelium vivorum suffragia, Missarum scilicet sacrificia, orationes, & elemosynas, & alia pietatis officia, que a fidelibus pro aliis fidelibus fieri consueverunt secundum Ecclesie instituta.

Paradiso, & distinctione meritum.

§.6. Illorumque animas qui post baptismum susceptum nullam omnino peccati maculam incurrerunt, illas etiam que post contractam peccati maculam, vel in suis corporibus, vel eisdem ex utroque corporibus (prout superius dictum est) sunt purgate, in celum mox recipi, & intueri clare ipsum Deum trinum, & unum, sicuti est pro meritum tamen diversitate aliam alia perfectius.

Inferno.

§.7. Illorum autem animas qui in actuali mortali peccato, vel solo originali decesserint, mox in Infernum descendere, poenis tamen disparibus puniendas.

Primatu Romani Pontificis.

§.8. Item definimus, Sanctam Apostolicam Sedem, & Romanum Pontificem in universum orbem tenere primatum, & ipsum Pontificem Romanum successorem esse B. Petri Principis Apostolorum, & verum Christi Vicarium, tutiusque Ecclesie caput, & omnium Christianorum patrem, ac doctorem existere, & ipsi in B. Petro, pascendi, regendi, ac gubernandi universalem Ecclesiam a D. N. JESU CHRISTO plenam potestatem traditam esse, quemadmodum etiam in gestis oecumenicorum Conciliorum, & in sacris Canonibus continetur.

Ordine Patriarcharum.

§.9. Renovantes insuper ordinem traditum in Canonibus caterorum venerabilium Patriarcharum, ut Patriarcha Con-

stantinopolitanus secundus sit post sanctissimum Romanum Pontificem, tertius vero Alexandrinus, quartus autem Antiochenus, & quintus, Hierosolymitanus, salvis videlicet omnibus privilegiis, & iuribus eorum.

Datum Florentie in sessione publica Synodali, solemniter in Ecclesia majori celebrata, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXXXIX. pridie Nonas Julii, Pontificatus nostri Anno IX.

Ego Eugenius Cathol. Ecclesie Episcopus, ita definiens subscripsi.

Adiutor & protector meus es tu, Domine ne derelinquas me.

Ego Antonius Episcopus Ostiensis, Card. Bononiensis, supradictas definitiones veras & Catholicas esse affirmo, & me illis subscripsi.

Ego Beranda Episcopus Portuensis, Cardinalis Placentinus, supradictas definitiones veras, & Catholicas esse affirmo, & subscripsi.

Ego N. tituli S. Crucis, Presb. Card. supradictis definitionibus tamquam veris, & Catholicis subscripsi.

Ego F. tituli S. Clementis, Presbyter Cardinalis, supradictis definitionibus me subscripsi.

Ego A. tit. S. Marci, Presb. Card. subscripsi.

Ego Jul. tit. S. Sabinæ, Presb. Card. me subscripsi.

Ego Prosper tit. S. Georgii ad Velum aureum, Diaconus Cardinalis de Columna subscripsi.

Ego Dominicus S. Mariæ in Via lata, S. R. E. Diaconus Card. subscripsi.

XXII.

Exemptio Sororum sive Monialium Ordinis S. Clare, a jurisdictione, & superioritate Ordinariorum, & aliorum quorumcumque, & a solutione pedagogiorum, & quarumlibet contributionum.

EUGENIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Licet Romanus Pontifex omnes religiones, & religiosas personas, earumque Monasteria, sive loca, assuetu benignitatis affectu prosequi consueverit, illa tamen specialius sibi subdit, ac a cuiuslibet alterius jurisdictione onerumque quorumcumque subiectione, & solutione libera facit penitus, & exempta, que majoribus oppressionibus, exactioibusque gravata noscuntur.

§.1. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissarum, & Conventuum univerforum Mo-

Dat. die 4. Julii 1439. An. IX.

Eugenius Papa.

Et S. R. E. Cardinalium subscripsit.

Exordium.

Moniales S. Clare Pape conseruamus de gravaminibus suis aliis impositis.

nafteriorum S. Damiani, ac Minorissarum, & S. Clare Ordinis eiusdem Sancte sub Generalis, Ministri, aliorumque officialium Ordinis fratrum Minorum cura ubilibet constitutarum, petitio continebat, quod ob varias decimarum, & caritativorum subsidiorum, aliorumque onerum impositiones, tam pro Romana Ecclesia, suorumque Legatorum, & Nunciorum incumbentibus, quam pro honorandis Regibus, ac Principibus, ac Communitatum subventionibus, Apostolica auctoritate hactenus ordinatas, constitutas, atque decretas, necnon gabellas, pedagia, & gravamina, aliaque onerare alia per Potestates, Rectores, atque regimina secularia, factas, impositas, & illatas, petitionesque & exactiones, que ratione fructuum, qui in eorumdem Monasteriorum, & locorum agris, & possessionibus intra nonnullarum, cum cura & sine cura, Ecclesiarum limites consistentibus colliguntur, a nonnullis illarum Rectoribus, & beneficiatis, facte, sunt hactenus, & sunt etiam de presenti, Abbatissarum Conventus, Moniales, Monasteria, & loca huiusmodi in tantam paupertatem, inopiamque venerunt, quod pia eorum vota exolvere non valentes, in Monasteriis, & locis ipsis divini cultus est adeo diminutus, quod nisi provideatur celeriter, verisimiliter formidatur in eis extinctio observantia regularis. Quare pro parte Abbatissarum, & Conventuum predictarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut provide eis & eisdem Monasteriis, sive locis super hoc de opportuno remedio dignaremur.

§.2. Nos igitur, qui ad eosdem Fratrum Minorum, & S. Clare Ordines specialem gerimus devotionis affectum, pia mem. Nicolai Quarti, Bonifacii Octavi, Joannis Vigelimi secundi, Clementis Tertii, Alexandri Quarti, & Benedicti Vndecimi Predecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, eorumdem Abbatissarum, & Conventuum, necnon dilecti filii Guillelmi de Casali, eiusdem Fratrum Minorum Ordinis Generalis Ministri sacre pagine professoris, nobis super hoc humiliter supplicantis, in hac parte supplicationibus inclinati, ut in eisdem Monasteriis eo devotius divinis laudibus intendatur, quo persone in illis vacantes studio pia vite potiori fuerint immunitatis privilegio communitate Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria, atque loca huiusmodi cum omnibus iuribus, & pertinentiis, ac bonis eorumdem mobilibus, & immobilibus quibuscumque tam presentibus, quam futuris, ab omni jurisdictione, dominio, potestate quorumcumque Legatorum, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, Nunciorum, & aliorum quorumcumque Ordinariorum Judicum ad instar prefatorum Pontificum concessorum privilegiorum, que hic haberi volumus pro sufficienter expressis, auctoritate Apostolica ex certa scientia, tenore presentium prorsus eximimus, & perpetuo liberamus, ac sub B. Petri, & Sedis Apostolicæ prote-

Eas igitur ab omni jurisdictione, etiam Ordinariorum declarat exemptas.

Tom. III. Pars III.

ctione suscipimus, atque nostra, illaque nobis, & successoribus nostris Romanis Pontificibus canonice intrantibus, & dictæ Sedi dumtaxat immediate volumus subiacere. Ita quod Legati, & Nuncii dictæ Sedis, ac Judices prefati, aut alia quævis persona, secularis vel regularis, Ecclesiastica vel mundana, quacumque fulgeat dignitate, nullas in Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria, sive loca huiusmodi, ut pote prorsus exempta, possint excommunicationis, vel interdicti sententias promulgare, vel jurisdictionem, dominium, aut potestatem aliquam exercere, ratione delicti, contractus, aut rei de qua ageretur, ubicumque committatur delictum, ineat contractus, aut res ipsa consistat.

§.3. Quinimo Abbatissas, Conventus, & Moniales eisdem cum earum Monasteriis atque locis perpetuo exemptas esse volumus immunes, & liberas, & ab omni decimarum, subsidiorum, gabellarum, pedagogiorum, fructuum, & aliorum huiusmodi solutione, contributione, responsione, & aliis quibuscumque fel. rec. Innocentii Papæ IV. predecessoris nostri, & aliis quibuslibet constitutionibus, & privilegiis, indulgentiis, & literis Apostolicis specialibus, & generalibus, locorum Ordinariorum, vel aliis quibuscumque, & quovis modo concessis, & in posterum concedendis, necnon statutis consuetudinibus, & ordinationibus Monasteriorum locorum, & Ordinum predictorum, ac obligationibus, promissionibus, & solutionibus per easdem Abbatissas, Conventus, & Moniales hactenus forsan factis, contrariis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quacumque firmitate alia roboratis non obstantibus.

§.4. Mandantes omnibus, & singulis Legatis, Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, Ordinariorum, Rectoribus, & aliis supradictis cuiusvis ordinis, gradus, status, & conditionis existant, etiam si Cardinalatus præfulgeant dignitate, ne Abbatissas, Conventus, Monasteria, & loca huiusmodi super præmissis, & circa ea impetant, aut quomodolibet molestant, quinimo nec sinant ab aliis, quantum in eis fuerit quomodolibet molestari, etiam per literas Apostolicas sub quavis forma, vel expressione verborum concessas, seu conficiendas in posterum, & etiam, si literæ ipsæ de eisdem Monasteriis, Abbatissis, Prioribus, Conventibus, Ordinibus, & religione, ac privilegiis, & indultis ipsarum, & de presenti indulto plenam, & expressam facerent mentionem, ac etiam si in eisdem literis concessis, & concedendis clausula infrascripta, videlicet quod omnes persone Ecclesiasticæ, & seculares, & religiose, exemptæ, & non exemptæ, ad præstationem, seu solutionem decimarum, collectarum, talliarum, subsidiorum, procuratorum, angariarum, ac aliarum quarumlibet exactio quocumque nomine nuncupentur, seu ad contribuendum in eis compelli valeant.

Et etiam ab omni pedagio & contributione.

De observantia huiusmodi Constitutionis.

Obstantium derogatio.

§.5. Non obstantibus si dilectis in Christo filiabus, Abbatissis, & Conventibus dictorum Monasteriorum, & ipsis universis Monasteriis, vel Ordini, seu religioni ipsarum, in specie, vel in genere, vel quibusvis aliis communiter, vel divisim à Sede Apostolica sit indultum, quod ad solutionem, seu præstationem decimarum, collectarum, talliarum, subsidiorum, procurationum, & aliarum impositionum huiusmodi, seu ad contribuendum in eis minime tenerentur, & ad id compelli, aut quod interdicti, suspendi, vel excommunicari, non possint per literas Apostolicas, quæ de indulto huiusmodi, & toto tenore ipsius plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum non facerent mentionem, siue quibuslibet privilegiis eis, vel quibuscumque personis, locis, vel Ordinariis à præfata Sede concessis, vel concedendis, de quibus oporteret in dictis literis specialem fieri mentionem, & per quæ effectus literarum ipsarum, quomodolibet impediri valerent, vel etiam retardari, vel aliæ quæcumque, & qualescumque clausulæ prædictis similes; vel dissimiles, sub quocumque tenore, vel expressione verborum insertæ fuerint, quæ constitutioni, & ordinationi nostris huiusmodi possent in aliquo derogare, compelli possint invitæ. Decernentes ex nunc omnes excommunicationis, suspensionis, & interdicti sententias, ac quoscumque processus, quascumque personas continentes, quos, vel quas, adversus Abbatissas, Conventus, Moniales, Monasteria, loca, & bona prædicta, contra tenorem, & formam exemptionis huiusmodi quomodolibet haberi contigerit, seu etiam promulgari, irritos & inanes, ac nullius existere roboris vel momenti.

§.6. Per hoc autem dilectis filiis Generali Ministro, & aliis Ordinis Minorum huiusmodi pro tempore existentibus officialibus, nullum, quin omnem quam hæcenus habuerunt, & de præfata habent curam, dispositionem, & quamlibet aliam ordinationem Abbatiarum, Conventuum, Monasteriorum, & locorum prædictorum libere & licite valeant exercere, nolumus præiudicium generari.

Dat. die 23. Aug. 1439. Au. IX.

Nulli ergo &c.
Datum Florentiæ, Anno Incarnationis Dominicæ MCCCXXXVIII. Idibus Augusti, Pontificatus nostri Anno nono.

XXIII.

Concordia Armenorum cum Sancta Romana Ecclesia, & declaratio articulorum septem novæ legis sacramenta, & pleraque alia concernentium.

EUGENIUSEPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Lætitia Ecclesie super huiusmodi unione.

Exultate Deo adiutori nostro, jubilate Deo Jacob, omnes qui ubique nomine censemini christiano. Ecce enim iterum recordatus Dominus misericordie suæ, alium dissidii lapidem, nongentis & am-

plius inveteratum annis, de Ecclesia sua auferre dignatus est, & qui facit concordiam in sublimibus, & per quem in terra pax est hominibus bonæ voluntatis, optatissimam Armenorum unionem sua ineffabili miseratione concessit. Benedicimus Deo, & Pater Domini nostri JESU CHRISTI, Pater misericordiarum, & Deus totius consolationis, qui consolatur nos in omni tribulatione nostra. Intuens namque piissimus Dominus Ecclesiam suam, modo ab his qui foris sunt, modo ab his qui intra, non parvis agitari turbationibus, ut inter ipsas respirare angustias, & ad resistendum fortior assurgere valeat, multis eam quotidie modis consolari, & roborari dignatur.

§.1. Nam & pridem magnam illam Græcorum unionem, multas longe, lateque continentium nationes, & linguas, hodie vero hanc ipsam Armenici populi, qui per Septentrionem, & Orientem in magna copia diffusus est, in eodem fidei, & caritatis vinculo cum Sede Apostolica stabilivit. Hæc profecto tam magna, & mira sunt divina pietatis beneficia, ut non solum pro utroque, sed ne quidem pro altero satis dignas suæ Majestati referre gratias possit intellectus humanus. Quis nos vehementer admiretur, uno eodemque tam brevi tempore duo sic præclara, & sæculis desiderata opera, in hoc Sacro Concilio fuisse tam feliciter consummata? Vere à Domino factum est istud, & est mirabile in oculis nostris. Quomodo enim hominum prudentia, vel industria, nisi gratia Dei, & cœpisset, & perfecisset, has tantas, & tales res explere potuisset? Laudemus jugiter, & toto corde benedicamus Domino, qui fecit mirabilia magna solus, ipsique psallamus spiritu, psallamus, & mente, oreque, & opere, quantum sinit humana fragilitas, pro tantique muneribus gratias agamus, orantes, & obsecrantes, ut quemadmodum ipsi Græci, atque Armeni, unum cum Ecclesia Romana effecti sunt, ita fiant, & ceteræ nationes, præsertim Christi caractere insignitæ, & totus denique Populus Christianus omnibus odiis bellisque extinctis, mutua invicem pace, & fraterna caritate quiescat, & gaudeat.

§.2. Ipsos autem Armenos magnis laudum præconiis dignos esse merito censemus. Ut primum enim à nobis ad Synodum accersiti sunt, tamquam Ecclesiasticæ avidi unitatis, spectabiles devotos, & doctos Oratores suos cum sufficienti mandato, de suscipiendo videlicet quicquid Spiritus Sanctus hanc sanctam Synodum illustraverit, ex remotissimis regionibus per multos labores marisque pericula, ad nos, & hoc sacrum Concilium destinarunt.

§.3. Nos vero tota mente, ut nostrum pastorale decebat officium, cupientes tam sanctum perficere opus, sæpe cum ipsis Oratoribus de hac sancta unione contulimus, & ne parva huic sanctæ rei dilatio fieret, deputavimus de omni statu huius Sacri Concilii viros juris divini, & humani doctissimos, qui cum omni cura, studioque, & diligentia rem istam cum ipsis pertractarent

Pridem Græcorum unionem Armenos aut uti tos.

Armenorum laudes.

Qua benignitate cum eis actum sit.

Tandem uniti sunt, datumque eis fidei compendium.

De Symbolo.

Duabus naturis in Christo.

starent Oratoribus, ab eis accurate inquirentes eorum fidem, tam circa divinæ unitatem essentia, & divinarum personarum Trinitatem, quam Domini nostri JESU CHRISTI umanitatem, & septem Ecclesiæ Sacramenta, & alia ad fidem orthodoxam, & ritus universalis Ecclesiæ pertinentia.

§.4. Multis itaque adhibitis disputationibus, colloctionibus, & tractatibus postquam non mediocrem testimoniorum inspectionem, quæ ex sanctis Ecclesiæ Patribus, & Doctoribus deducta sunt, & earum de quibus agebatur rerum discussionem, tandem expedire iudicavimus, ne ulla in futurum de fidei veritate apud ipsos Armenorum hæsitatio esse valeat, atque idem per omnia sapiant cum Sede Apostolica, unioque ipsa stabilis, & perpetua sine ullo scrupulo perseveret, ut sub quodam brevi compendio orthodoxæ fidei veritatem, quam super præmissis Romana profitetur Ecclesia, per hoc decretum, sacro hoc approbante Florentino Concilio, ipsis Oratoribus ad hoc etiam consentientibus traderemus.

§.5. In primis ergo damus eis Sanctum Symbolum, à centum quinquaginta Episcopis in œcumenico Constantinopolitano Concilio editum, cum illa additione. Filioque ipsi Symbolo declaranda veritatis gratia, & urgente necessitate, licite, & rationabiliter apposita, cuius talis est tenor. Credo in unum Deum &c. hoc autem sanctum Symbolum, sicut apud Latinos mos est, ita decernimus per omnes Armenorum Ecclesias intra Missarum solemnias singulis saltem dominicis diebus, & majoribus festivitibus, decantari, vel legi.

§.6. Secundo tradimus eis definitionem quarti universalis Concilii Chalcedonensis, in quinto postea, & sexto universalibus Conciliis renovatam de duabus naturis in una Christi persona, cuius tenor talis est. Sufficeret quidem sapiens hoc, & salutare divinæ gratiæ Symbolum ad plenam cognitionem, ac confirmationem pietatis. De Patre enim, & Filio, & Spiritu Sancto perfectionem docet, & Domini humanitatem fideliter accipientibus repræsentat. Sed quoniam hi qui conantur reprobare prædicationem veritatis per proprias hæreses, novas voces genuerunt, & hi quidem præsumentes corrumpere mysterium dispensationis Domini, quæ propter nos facta est: alii vero introducentes confusionem permutationemque, & stultè confingentes unam esse naturam carnis, & Deitatis, & portento se dicentes passibilem unigeniti divinam naturam: ob hoc volens claudere illis omnem machinationem contra veritatem, præfens nunc sancta, & magna atque universalis Synodus prædicationem hanc docens ab initio immobilem, decrevit ante omnia fidem trecentorum decem & octo Sanctorum Patrum manere irrefragabilem, & posteriore tempore propter illos quidem qui pugnant adversum Spiritum Sanctum, corroborat doctrinam de substantia Spiritus, traditam à Patribus centum quinquaginta apud Constantinopolim congregatis, quam illi omnibus notam fecerunt, non quasi inferentes, quod aliquid minus esset in præcedentibus, sed eorum intellectum de Spiritu Sancto scripturarum testimoniis declarantes, adversus eos qui dominationem eius respuere tentaverunt. Propter illas autem qui moliantur corrumpere dispensationis mysterium, & impudenter delirant, dicentes, purum hominem esse illum qui ex Sancta MARIA Virgine natus est, suscepit Epistolæ Synodice Beati Cyrilli quondam Præsulis Ecclesiæ Alexandriæ ad Nestorium, & ad Orientales, congruas existentes ad convincendas Nestorii vesanas, & ad interpretationem eorum, qui salutaris Symboli mentem pio zelo nosse desiderant. Quibus etiam consequentissime epistolam coaptavit magnæ, & senioris Urbis Romæ Præsulis beatissimi ac sanctissimi Leonis Pape, quæ scripta est ad sanctæ memoriæ Archiepiscopum Flavianum, ad perimendas Eutychem malam intelligentiam, utpote congruentem illius magni Petri confessioni, & existentem nobis quamdam columnam communem adversus prava dogmata, & ad confirmationem rectorum dogmatum. His namque qui in duos filios dispensationis divinæ mysterium discerpere nituntur, obstitit, & illos qui passibilem deitatem unigeniti ausi sunt dicere, à sacro cœtu expellit, & his qui in duabus naturis Christi temperamentum aut confusionem exquirunt, resistit: & eos qui dicunt, servi formam, quam ex nobis assumpit, cœlestem esse, aut alterius alicujus substantiæ, ut dementes abiicit: & qui duas quidem ante unionem, naturas Domini fabulantur, unam vero post unionem confingunt anathematizat. Sequentes igitur Sanctos Patres, unum eundemque confiteri Filium Dominum nostrum JESUM CHRISTUM consonanter omnes docemus, eundem perfectum in Deitate, eundem perfectum in humanitate, Deum vere, & hominem vere, eundem ex anima rationali, & corpore, consubstantialem Patri secundum Deitatem, & consubstantialem nobis eundem, secundum humanitatem, per omnia nobis similem, absque peccato, ante sæcula quidem de Patre genitum secundum Deitatem, in novissimis autem diebus eundem propter nos & propter salutem nostram ex MARIA Virgine Dei genitrice secundum humanitatem, unum eundemque Christum verum Filium Dominum unigenitum in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indivise, inseparabiliter agnoscendum, nusquam sublata differentia naturarum propter unionem, magisque salva proprietate utriusque nature, & in unam personam, atque subsistentiam concurrente, non in duas personas partitum, siue divisum, sed unum, & eundem Filium unigenitum, Deum, verum Dominum JESUM CHRISTUM, sicut ante Prophetæ de eo, & ipse nos JESUS CHRISTUS erudit, & Sanctorum Patrum nobis tradidit Symbolum.

§.7. Ter-

Deabus vol-
untatibus,
duabusque
operationibus

§.7. Tertio definitionem de duabus voluntatibus, duabusque Christi operationibus in prædicto sexto Concilio promulgatum, cujus tenor talis est: sufficeret quidem, & reliqua, quæ in ipsa definitione Concilii Chalcedonenfis superius enarrata, sequuntur usque ad finem, post quem sequitur in hunc modum: & duas naturales voluntates in eos, & duas naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inseparabiliter, inconfuse, secundum Sanctorum Patrum doctrinam adæque prædicamus, & duas naturales voluntates non contrarias, juxta quod impii asseruerunt hæretici, sed sequentem humanam ejus voluntatem, & non resistentem, vel reluctantem, sed potius, & subiectam divinæ ejus atque omnipotenti voluntati. Oportebat enim carnis voluntatem moveri, subijci vero voluntati divinæ juxta sapientissimum Athanasium. Sicut enim ejus caro, Dei verbi dicitur & est, ita & naturalis carnis ejus voluntas, propria Dei verbi dicitur & est, sicut ipse ait: Quia descendi de Cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed ejus qui misit me, Patris; suam propriam dicens voluntatem, quæ erat carnis ejus, Nam & caro propria ejus facta est. Quemadmodum enim sanctissima atque immaculata animata ejus caro, deficata est, non est perempta, sed in proprio sui statu, & ratione permanit: ita & humana ejus voluntas deficata est, non est perempta, facta ut autem magis secundum deiloquum Gregorium dicentem: Nam velle illius qui in Salvatore intelligitur, non est contrarium Deo: deficatum est totum, duas enim naturales operationes indivise, inconvertibiliter, inconfuse, inseparabiliter in eodem Domino JESU CHRISTO vero Deo modo glorificamus, hoc est divinam operationem, & humanam operationem secundum divinum prædicatorem. Leonem apertissime asserentem: agit enim utraque forma cum alterius communione, quod proprium est, verbo scilicet operante quod verbi est, & carne exequente quod carnis: nec enim in quoquam unam dabitur naturalem operationem Dei, & creaturæ, ut neque quod creatum est, in divinam educamus essentiam, neque quod existimium est divinæ naturæ, ad competentem creaturis locum deliciamus. Unius enim, & ejusdem tam miracula quam passiones cognoscimus, secundum aliud, & aliud eorum ex quibus est naturarum, & in quibus habet esse, sicut admirabilis inquit Cyrillus. Undique igitur inconfusum, atque indivisum conservantes unum sanctæ Trinitatis, brevi voce cuncta proferimus: & post incarnationem, Dominum nostrum JESUM CHRISTUM verum Deum esse credentes, asserimus duas ejus esse naturas, in una ejus radia te subsistentia, in qua tam miracula quamquam passiones per omnem sui dispensativam conversationem, non perphantasiam, sed veraciter demonstravit, ob naturalem differentiam, in eadem una subsistentia cognoscendam, dum utraque natura cum alterius communione, indivise & inconfuse propria vellet atque operaretur,

juxta quam rationem, & duas naturales voluntates, & operationes confitemur, ad salutem humanam convenienter in eo concurrentes.

§.8. Quarto, quoniam hætenus ipsi Armeni per has tres Nicenam, Constantinopolitanam, & Ephesinam primam, Synodos, nullas alias universales postea celebratas, nec ipsum beatissimum hujus Sanctæ Sedis Antistitem Leonem, cujus auctoritate ipsa Chalcedonenfis Synodus extitit congregata susceperunt, assentes eisdem fuisse suggestum, tam Synodum ipsam Chalcedonensem, quam memoratam Leonem, secundum damnatam Nestorii hæresim definitionem fecisse: instruximus eos & declaravimus, hujusmodi falsam fuisse suggestionem, ipsamque Synodum Chalcedonensem, & beatissimum Leonem, sancte, & recte veritatem de duabus in una persona Christi naturis superius descriptam definitivisse, contra impia Nestorii, & Euty-chis dogmata, iniunximusque ut ipsum beatissimum Leonem, qui veræ fidei columna fuit, & omni sanctitate, & doctrina refertus, tamquam sanctum, & in Cathalogo Sanctorum merito descriptum, de cetero reputent, & venerentur, atque non solum dictas tres Synodos, sed & omnes alias universales auctoritate Romani Pontificis legitime celebratas, sicuti, & ceteri fideles, reverenter suscipiant.

§.9. Quinto, Ecclesiasticorum sacramentorum veritatem, pro ipsorum Armenorum, tam præsentium, quam futurorum faciliiori doctrina, sub hac brevissima redigimus formula. Novæ legis septem sunt sacramenta, videlicet, Baptismus, Confirmatio, Eucharistia, Pœnitentia, Extrema Unctio, Ordo, & Matrimonium, que multum a sacramentis differunt antiquæ legis. Illa enim non causabant gratiam, sed eam solum per passionem Christi dandam esse figurabant: hæc verò nostra, & continent gratiam, & ipsam digne suscipientibus conferunt. Horum quinque prima ad spiritualem uniuscujusque hominis in se ipso perfectionem; duo ultima ad totius Ecclesiæ regimen, multiplicationemque ordinata sunt. Per Baptismum enim spiritualiter renascimur, per Confirmationem augemur in gratia, & roboramur in fide, renati autem, & roborati, nutrimur divina Eucharistiæ alimonia, quod si per peccatum ægritudinem incurrimus animæ per Pœnitentiam spiritualiter sanamur, spiritualiter etiam, & corporaliter (prout animæ expedit) per extremam Unctionem. Per Ordinem verò Ecclesia gubernatur, & multiplicatur spiritualiter. Per Matrimonium corporaliter augetur. Hæc omnia Sacramenta tribus perficiuntur, videlicet rebus tamquam materia, verbis tamquam forma, & persona ministri conferentis sacramentum, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, quorum si aliquod desit, non perficitur sacramentum. Inter hæc sacramenta tria sunt, Baptismus, Confirmatio, & Ordo, quæ characterem, id est spirituale quoddam signum, a ceteris di-

Concilii uni-
versalibus, &
de B. Leoni
debita vene-
ratione.

Septem Sa-
cramentis no-
væ legis.

Baptismo.

stinctivum imprimunt in anima indelebile. Unde in eadem persona non reiterantur. Reliqua vero quatuor characterem non imprimunt, & reiterationem admittunt.

§.10. Primum omnium Sacramentorum locum tenet sanctum Baptisma, quod vitæ spiritualis janua est, per ipsum enim membra Christi; ac de corpore efficiuntur Ecclesiæ. Et cum per primum hominem mors introierit in universos, nisi ex aqua & spiritu renascimur, non possumus (inquit Veritas) in regnum cælorum introire. Materia hujus sacramenti, est aqua vera & naturalis: nec refert frigida sit an calida. Forma autem est. Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Non tamen negamus quin, & per illa verba, baptizetur talis servus Christi in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti; vel baptizatur manibus meis talis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, verum perficiatur Baptisma: quoniam cum principalis causa, ex qua baptismus virtutem habet, sit sancta Trinitas, instrumentalis autem sit minister, qui tradit exterius Sacramentum, si exprimitur actus, qui per ipsum exercetur minister, cum Sanctæ Trinitatis invocatione, perficitur sacramentum. Minister hujus sacramenti est sacerdos, cui ex officio competit baptizare. In causa autem necessitatis, non solum sacerdos, vel diaconus, sed etiam laicus, vel mulier, immo etiam paganus, & hæreticus, baptizare potest, dummodo formam servet Ecclesiæ, & facere intendat quod facit Ecclesia. Hujus sacramenti effectus, est remissio omnis culpæ originalis, & actualis, omnis quoque poena quæ pro ipsa culpa debetur. Propterea baptizatis nulla pro peccatis præteritis injungenda est satisfactio, sed morientes, antequam culpam aliquam committant, statim ad regnum Cælorum, & Dei visionem perveniunt.

Confirmatio-
ne.

§.11. Secundum Sacramentum est Confirmatio cujus materia est Chrisma consecutum ex oleo, quod nitidiorum significat conscientiam, & balsamo, qui odorem significat bonæ famæ per Episcopum benedicto. Forma autem est, Signo te signo Crucis, & confirmo te Chrismate salutis, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Ordinarius minister est Episcopus. Et cum ceteras unctiones simplex sacerdos valeat exhibere, hæc non nisi Episcopus debet conferre, quia de solis Apostolis legitur, quorum vicem tenent Episcopi, quod per manus impositionem Spiritum sanctum dabant, quemadmodum Actuum Apostolorum lectio manifestat. Cum enim audissent (inquit) Apostoli, qui erant Hierosolymis, quia recepisset Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum, & Joannem, qui cum venissent, oraverunt pro eis ut acciperent Spiritum Sanctum, nondum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Jesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum. Loco autem illius manus impositionis, da-

tur in Ecclesia Confirmatio. Legitur tamen aliquando per Apostolicæ Sedis dispensationem, ex rationabili, & urgente admodum causa, simplicem Sacerdotem. Chrismate per Episcopum consecuto hoc administrasse Confirmationis Sacramentum. Effectus autem hujus Sacramenti est, quia in eo datur Spiritus sanctus ad robur, sicut datus est Apostolis in die Pentecostes, ut videlicet Christianus audacter Christi confiteatur nomen. Ideoque in fronte ubi verecundiæ sedes est, confirmandus injungitur, ne Christi nomen confiteri erubescat, & præcipue crucem ejus, qui ludæis est scandalum, gentibus autem stultitia, secundum Apostolum, propter quod signo Crucis signatur.

Eucharistia.

§.12. Tertium est Eucharistiæ Sacramentum, cujus materia est panis triticus, & vinum de vite, cui ante consecrationem aqua modicissima admisceri debet. Aqua autem autem ideo admiscetur quoniam juxta testimonia Sanctorum Patrum, & Doctorum Ecclesiæ pridem in disputatione exhibita, creditur ipsum Dominum in vino aqua permixto hoc instituisse Sacramentum, deinde quia hoc convenit Dominicæ passionis representationi. Inquit enim beatus Alexander Papa Quintus a B. Petro: in sacramentorum oblationibus, quæ intra Missarum solemniam Domino offeruntur panis tantum, & vinum aqua permixtum, in sacrificium offerantur. Non enim debet in calicem Domini, aut vinum solum, aut aqua sola offerri, sed utrumque permixtum, quia utrumque, id est sanguis, & aqua ex latere Christi profluxisse legitur. Tum etiam quod convenit ad significandum hujus Sacramenti effectum, qui est unio populi Christiani ad Christum. Aqua enim populum significat, secundum illud Apocalypsis: Aquæ multæ populi multi. Et Julius Papa secundus, post beatum Sylvestrum, ait: Calix Dominicus juxta Canonum præceptum, vino, & aqua permixtus debet offerri, quia videmus in aqua populum intelligi, in vino vero ostendi sanguinem Christi. Ergo cum in Calice vinum, & aqua miscetur, Christo populus adunatur, & fidelium plebs ei in quem credit, copulatur, & jungitur. Cum ergo tam Sancta Romana Ecclesia, a beatissimis Apostolis Petro & Paulo edocta, quam reliquæ omnes Latinorum, Græcorumque Ecclesiæ, in quibus omnis sanctitatis, & doctrinæ lumina claruerunt, ab initio nascentis Ecclesiæ sic servaverint, & modo servant, inconveniens admodum videtur, ut alia quævis regio ab hac universalis, & rationabili discrepet observantia. Decernimus igitur, ut etiam ipsi Armeni se cum universo Orbe Christiano conforment, eorumque Sacerdotes in calicis oblatione paululum aquæ (prout dictum est) admisceant vino. Forma hujus Sacramenti sunt verba Salvatoris quibus hoc conficit Sacramentum. Nam ipsorum verborum virtute, substantia panis in corpus Christi, & substantia vini in sanguinem convertuntur, ita tamen quod totus Christus continetur sub